

**PROGRAM WSPIERANIA RODZINY
DLA GMINY UNISŁAW
NA LATA 2016 - 2020**

UNISŁAW 2016

SPIS TREŚCI:

I.	Wprowadzenie	3
II.	Podstawa prawna Programu	4
III.	Podstawowe definicje	5
IV.	Zasady działania Programu	5
V.	Cele programu wspierania rodziny	6
VI.	Analiza SWOT	8
VII.	Instytucje realizujące działania na rzecz dziecka i rodziny z Gminy Unisław	10 11
VIII.	Źródła finansowania	12
IX.	Monitoring i ewaluacja	12
X.	Przewidywane efekty Programu.....	12
XI.	Podsumowanie	13

I. Wprowadzenie

Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej nakłada na gminę obowiązek realizacji zadań w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej. Zgodnie z art. 176 pkt. 1 w/cyt. ustawy do zadań gminy należy opracowanie i realizacja 5 letnich gminnych programów wspierania rodziny. Gminny Program Wspierania Rodziny wyznacza zespół planowanych działań mających na celu wspieranie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych, w procesie przywracania zdolności tych rodzin do prawidłowego funkcjonowania w szczególności poprzez pracę z rodziną oraz zapewnienie pomocy w opiece i wychowaniu dzieci. Realizowane w ramach programu zadania koncentrować się będą nie tylko na dziecku, ale na całej rodzinie, również w sytuacjach, gdy dziecko umieszczone zostanie poza rodziną biologiczną, w celu odzyskania przez nią funkcji opiekuńczej. Rodzina i dziecko są chronione zarówno w ustawodawstwie polskim jak i międzynarodowym. Art. 18 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej stanowi, że małżeństwo, macierzyństwo i rodzicielstwo znajdują się pod ochroną i opieką Rzeczypospolitej Polskiej. Podstawową zasadą Konstytucji jest ochrona praw rodziny. Rodziny znajdujące się w trudnej sytuacji materialnej i społecznej, zwłaszcza wielodzietne i niepełne, mają prawo do szczególnej pomocy ze strony państwa.

Rodzina to podstawowa komórka społeczna zapewniająca ciągłość biologiczną społeczeństwa i przekazująca dziedzictwo kulturowe następnym pokoleniom. Stanowi ona pierwsze naturalne i podstawowe środowisko wychowawcze z którym styka się dziecko. Jest pierwszą instytucją wychowawczą, w której przebiega proces socjalizacji dzieci, kształtowanie ich osobowości oraz przygotowanie do przyszłych ról społecznych. Wychowawcze oddziaływanie rodziny ma istotny wpływ na socjalizację dzieci i młodzieży poprzez nieświadomione przekazywanie wiedzy o otaczającym świecie wraz z wartościowaniem go i preferowaniem wzorów zachowań. Zdrowa rodzina wypełniając w sposób prawidłowy swoje funkcje zapewnia dzieciom poczucie bezpieczeństwa i własnej wartości dając im możliwość prawidłowego rozwoju i prawidłowego wypełniania ról społecznych w przyszłości. Prawidłowemu funkcjonowaniu rodziny zagraża jednak szereg czynników, wśród których istotny wpływ mają zjawiska patologiczne. Ich oddziaływanie czyni daną rodzinę dysfunkcyjną. Rodzina dotknięta nimi bez pomocy z zewnątrz często nie potrafi sprostać swoim obowiązkom względem dzieci, rozwiązywać swoich problemów i wyjść z sytuacji kryzysowych. Do zjawisk patologicznych zalicza się w szczególności: alkoholizm, narkomanię, przestępczość, niewydolność opiekuńczo-wychowawczą oraz przemoc w rodzinie. Problemy te są najczęstszą przyczyną niedostosowania społecznego dzieci. Występowanie ich często jest powiązane z problemem ubóstwa i długotrwałego bezrobocia, które to stanowią podstawowe podłoże braku równowagi i bezpieczeństwa w rodzinie. Pomoc rodzinie ma na celu w konsekwencji przywrócenie jej prawidłowego funkcjonowania poprzez umożliwienie jej odzyskania lub nabycia umiejętności prawidłowego pełnienia ról opiekuńczo-wychowawczych i społecznych, aby dziecko pozostało w naturalnej rodzinie i tam zostało przygotowane do prawidłowego funkcjonowania w swoim życiu i społeczeństwie. Niniejszy Program jest propozycją zintegrowanych kierunków działań realizowanych w zakresie opieki nad dziećmi i rodziną na terenie gminy Unisław.

II. Podstawa prawna Programu

- Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997r. (Dz. U. z 1997, nr 78, poz. 483)
- Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej z dnia 09.06.2011r. (Dz. U. z 2015, poz. 332)
- Ustawa o pomocy społecznej z dnia 12.03.2004r. (Dz. U. z 2015, poz. 163)
- Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie z dnia 29.07.2005r. (Dz. U. z 2015, poz. 1390)
- Ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałania alkoholizmowi z dnia 26 październik 1982r. (Dz. U. z 2015, poz. 1286)
- Kodeks rodzinny i opiekuńczy z dnia 25 lutego 1964r. (Dz. U. z 2015, poz. 2082)
- Ustawa o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 z 4 lutego 2011r. (Dz. U. z 2013, poz. 1457)

III. Podstawowe definicje

- **Rodzina**

Zgodnie z Ustawą to osoby spokrewnione lub niespokrewnione pozostające w faktycznym związku, wspólnie zamieszkujące i gospodarujące.

Funkcje instytucjonalne rodziny:

- materialno – ekonomiczna,
- opiekuńczo – zabezpieczająca,
- prokreacyjna,
- seksualna,
- legalizacyjno – kontrolna,
- socjalizacyjno – wychowawcza,
- klasowa,
- kulturalna,
- rekreacyjno - towarzyska,
- emocjonalno – ekspresyjna.

- **Asystent rodziny**

Ustawa podaje, że Asystent rodziny to osoba, do której zadań należy m. in. opracowanie i realizacja planu pracy z rodziną we współpracy z członkami rodziny, udzielanie pomocy rodzinom w poprawie ich sytuacji

życiowej, w tym w zdobywaniu umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego, udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów socjalnych, psychologicznych, wychowawczych z dziećmi, motywacja rodziny i udzielanie wsparcia. Asystent rodziny powinien nieustannie pogłębiać swoją wiedzę i zdobywać nowe umiejętności. Asystenta rodziny zatrudnia kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, który organizuje pracę z rodziną.

- **Rodzina wspierająca**

Rodzina wspierająca to rodzina, która pomaga rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczej. Rodzina wspierająca przy współpracy z asystentem rodziny nabywa umiejętności w opiece i wychowaniu dziecka, prowadzeniu gospodarstwa domowego, kształtowaniu i wypełnianiu podstawowych ról społecznych. Pełnienie tej funkcji może być powierzone osobom z bezpośredniego otoczenia dziecka.

- **Placówka wsparcia dziennego**

W celu wsparcia rodziny dziecko może zostać objęte opieką i wychowaniem w placówce wsparcia dziennego. Placówka wsparcia dziennego może być prowadzona w formie:

- opiekuńczej, w tym kół zainteresowań, świetlic, klubów i ognisk wychowawczych,
- specjalistycznej,
- pracy podwórkowej realizowanej przez wychowawcę.

Placówka wsparcia dziennego prowadzona w formie opiekuńczej zapewnia dziecku opiekę i wychowanie, pomoc w nauce, organizację czasu wolnego, zabawę, zajęcia sportowe oraz rozwój zainteresowań.

IV. Zasady działania Programu

Program oparty jest na wzajemnej współpracy i współdziałaniu odpowiednich służb publicznych, organizacji, kościołów i związków wyznaniowych, a także innych środowisk i osób fizycznych uprawnionych lub zobowiązanych z poszanowaniem praw człowieka i praw dziecka.

V. Cele Programu wspierania rodziny

Głównym celem :

Wspieranie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych w procesie przywracania ich zdolności do prawidłowego funkcjonowania.

Cele szczegółowe:

1. Diagnozowanie i analiza środowisk rodzinnych poprzez:

- wywiad środowiskowy w rodzinie przeżywającej trudności,
- pracę socjalną polegającą na rozpoznaniu deficytów w zakresie pełnienia ról rodzicielskich, zaniedbań względem dzieci oraz ocenie sytuacji dziecka w rodzinie, środowisku szkolnym, rówieśniczym,

2. Zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych dziecka i rodziny poprzez:

- objęcie dożywianiem uczniów szkół podstawowych, gimnazjów i szkół ponadgimnazjalnym na terenie placówek oświatowych,
- monitorowanie zagrożeń dot. sytuacji zdrowotnej dzieci poprzez kontakt i współpracę z placówką służby zdrowia na terenie gminy Unisław,
- zapewnienie pomocy materialnej i rzeczowej ubogim rodzinom w ramach ustawy o pomocy społecznej między innymi poprzez przyznawanie zasiłków

3. Rozwijanie umiejętności opiekuńczo - wychowawczych rodziny, zapewnienie jej specjalistycznego poradnictwa i wsparcia poprzez:

- umożliwienie rodzinom korzystania z pomocy asystenta rodziny, którego zadaniem jest organizowanie pracy z rodziną w miejscu zamieszkania bądź w miejscu wskazanym przez rodzinę,
- pomoc w dostępie rodzinom przeżywającym trudności do konsultacji i specjalistycznego poradnictwa psychologicznego, pedagogicznego, terapeutycznego,
- pomoc w dostępie rodzinom do poradnictwa prawnego, szczególnie w zakresie prawa rodzinnego.

4. Zapobieganie powstaniu sytuacji kryzysowych wymagających interwencji oraz rozwiązywania już istniejących poprzez:

- systematyczne monitorowanie rodzin zagrożonych kryzysem przez pracowników socjalnych,

nauczycieli, pedagogów szkolnych oraz przedstawicieli innych zawodów kontaktujących się z rodziną, w tym z placówkami służby zdrowia,

- motywowanie członków rodziny do podejmowania działań na rzecz ograniczenia bądź niwelowania własnych dysfunkcji np. podjęcie terapii leczenia uzależnień - współpraca z Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Punktem Konsultacyjnym, współpraca z policją i Zespołem Interdyscyplinarnym ds. Przeciwdziałania Przemocy,
- angażowanie rodzin do udziału w projektach, szkoleniach rozwijających umiejętność planowania swojej przyszłości zawodowej i osobistej oraz motywujących do podjęcia pracy,

5. Dążenie do reintegracji rodzin poprzez:

- pomoc rodzinie, z której dzieci zostały umieszczone w pieczy zastępczej w odbudowaniu odpowiedniego środowiska wychowawczego z poprawnymi relacjami i rolami, pozwalającymi na powrót dzieci do rodziny naturalnej, przywracanie prawidłowego funkcjonowania rodzin, poprzez wsparcie asystenta rodziny.

VI. Anaiza SWOT

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> - Strategie i gminne programy, <ul style="list-style-type: none"> - Funkcjonowanie Zespołu Interdyscyplinarnego, - Działalność GKRPA, - Aktywna współpraca instytucji działających na rzecz rodziny, - Doświadczenie, wiedza i kwalifikacje osób działających na rzecz rodziny, - Podwyższenie kryterium dochodowego do otrzymywania świadczeń z pomocy społecznej, - Funkcjonowanie na terenie powiatu Ośrodka Interwencji Kryzysowej, - Dobre rozeznanie środowiska lokalnego przez pracowników socjalnych, pedagoga, dzielnicowego, - Baza instytucji wspierających rodzinę, - Dostęp do obiektów sportowych, działalność klubu sportowego, - Oferta imprez kulturalnych oraz sportowych, - Dostępne poradnictwo, - Współpraca szkół z rodzicami, - Punkt Konsultacyjny (psycholog, terapeuta uzależnień), - Oferty kulturalne skierowane do rodzin - festyny, pikniki, - Działalność parafii skupiająca młodzież. 	<ul style="list-style-type: none"> - Wysoki wskaźnik ubóstwa, - Wzrost kosztów utrzymania rodzin, - Ograniczenie środków finansowych z budżetu państwa na zadania realizowane przez gminę, - Brak mieszkań chronionych i lokali socjalnych, - Wzrost zadań zleczanych samorządom gminnym, - Brak wzorców osobowych w rodzinach dysfunkcyjnych, - Niechęć młodzieży do korzystania z dostępnych form spędzania czasu wolnego, - Bierna postawa członków rodziny wobec problemów występujących w rodzinie, - Utrudniony dostęp do specjalistycznych świadczeń zdrowotnych, - Bezradność rodziców w sprawach opiekuńczo - wychowawczych, - Brak świetlicy socjoterapeutycznej.
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> - Działania podejmowane na rzecz rodziny, - Nowe miejsca pracy w środowisku lokalnym, - Zmiana świadomości społecznej w kwestii postrzegania rodzin dysfunkcyjnych, - Utworzenie świetlicy socjoterapeutycznej, 	<ul style="list-style-type: none"> - Ograniczony czas pracowników socjalnych na pracę z rodziną, - Rozluźnienie więzi, zanik tradycji rodzinnych, wyjazdy rodziców zagranicę, - Nasilanie się zjawisk patologicznych (przemoc,

<ul style="list-style-type: none"> - Utworzenie grupy wsparcia dla rodzin „problemowych”, - Pozyskiwanie środków z zewnątrz na aktywizację rodzin zagrożonych wykluczeniem, projekty finansowane ze środków unijnych, - Rozwój wolontariatu, - Funkcjonowanie organizacji pozarządowych, - Organizowanie dzieciom czasu wolnego, 	<p>alkoholizm, łamanie norm prawnych, narkomania),</p> <ul style="list-style-type: none"> - Przerzucanie odpowiedzialności za wychowanie dzieci na szkołę i instytucje, - Uzależnienie rodzin od pomocy społecznej, korzystanie ze świadczeń „z pokolenia na pokolenie”,
---	--

PROJEKT

VII. Instytucje realizujące działania na rzecz dziecka i rodziny z Gminy Unisław

Lp.	PLACÓWKI	Rodzaj działalności
1.	Urząd Gminy Unisław 86-260 Unisław, ul. Parkowa 20	Dowozy dzieci niepełnosprawnych,
2.	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej 86-260 Unisław, ul. Parkowa 20	Praca socjalna, pomoc finansowa i rzeczowa, dożywianie dzieci w szkołach, specjalistyczne poradnictwo, aktywizacja społeczno - zawodowa, wspieranie aktywności lokalnej, przyznawanie i wypłacanie stypendiów i zasiłków szkolnych, paczki świąteczne ze słodyczami.
3.	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych Unisław, ul. Parkowa 22	Udzielanie rodzinom dotkniętym problemem alkoholowym pomocy psychospołecznej, prawnej, w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie; - prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii.
4.	Gminny Zespół Interdyscyplinarny Unisław, ul. Parkowa 22	Pomoc w przypadku występowania przemocy, pomoc psychologiczna i medyczna, - interwencje domowe w przypadku zdiagnozowania przemocy, - rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielania pomocy w środowisku lokalnym.
5.	Gminny Ośrodek Zdrowia w Unisławiu	Działalność w zakresie profilaktyki i opieki zdrowotnej.
6.	Placówki oświatowo-wychowawcze z terenu Gminy Unisław (szkoły, przedszkola)	Działalność edukacyjno - wychowawcza, organizowanie wypoczynku, wsparcie psychologiczno - pedagogiczne dla rodziców i dzieci.
7.	Gminny Ośrodek Kultury w Unisławiu,	Propagowanie szeroko rozumianej kultury, wspieranie i inicjowanie aktywności kulturalnej społeczności gminy,

		edukacja w dziedzinie kultury i sztuki, organizowanie zajęć pozaszkolnych, organizowanie czasu wolnego dla dzieci i młodzieży m.in. poprzez: naukę gry na instrumentach, zajęcia wokalne, taniec, zajęcia teatralne, klub gier planszowych, język angielski, „Kącik malucha” – zabawa, nauka i sztuka – zajęcia dla dzieci z rodzicami, orkiestra dęta.
8.	Komisariat Policji w Unisławiu	Zapewnienie bezpieczeństwa na terenie Gminy Unisław, podejmowanie czynności w ramach procedury Niebieskiej karty; przeciwdziałanie przestępczości i uzależnieniom wśród dzieci i młodzieży.
9.	Hala widowiskowo – sportowa, Stadion sportowy, boisko „Orlik”	Działalność w zakresie kultury fizycznej i sportu w Gminie Unisław, propagowanie i animowanie aktywnych form wypoczynku dla mieszkańców gminy.
10.	Parafie z terenu Gminy Unisław	Działalność charytatywna.
11.	Organizacje pozarządowe, Stowarzyszenie na rzecz Dzieci i Osób pełnosprawnych „Iskierka”	Prowadzenie działalności pomocowej na rzecz dzieci i osób niepełnosprawnych.
12.	Harcerstwo	Organizacja czasu wolnego; kształtowanie postaw i charakterów dzieci i młodzieży, wspieranie w wychowaniu dzieci zgodnie z harcerskimi wartościami.

W Gminie Unisław funkcjonuje szeroki wachlarz form pomocy dziecku i rodzinie, które służą zwalczaniu bezradności opiekuńczo-wychowawczej, profilaktyce, walce z sytuacjami kryzysowymi, nałogami itp. w następujących obszarach:

- pomocy finansowej - przyznawanie i wypłacanie zasiłków i stypendiów, opłacanie dożywiania dzieci w szkołach,
- pomocy rzeczowej – ubrania, meble, żywność,
- poradnictwa – psychologiczne, pedagogiczne, prawne i rodzinne,
- edukacyjnej i opiekuńczo-wychowawczej – organizacja czasu wolnego, wypoczynku, rozwijanie zainteresowań,
- profilaktyki i opieki zdrowotnej,
- kultury i sportu,

- bezpieczeństwa.

VIII. Źródła finansowania

Środki na realizację programu pochodzić mogą w ramach:

- budżetu gminy,
- budżetu państwa,
- środków pozyskanych z funduszy zewnętrznych w tym: rządowych, pozarządowych, programów celowych i funduszy unijnych.

IX. Monitoring i ewaluacja

Program będzie koordynowany przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Unistawiu. W ramach jego realizacji będą gromadzone informacje, które pozwolą na ocenę postępów, wskażą dalsze potrzeby i zrekonstruują działania, które mają dać informację zwrotną, pozwalającą na określenie i wprowadzenie dodatkowych zmian w programie. Wskazana jest stała współpraca pomiędzy instytucjami, organizacjami, fundacjami i stowarzyszeniami w celu zapewnienia najlepszego efektu podjętych inicjatyw. Monitoring pozwoli na analizę i ocenę zebranych informacji i planowanie dalszych działań oraz doskonalenie dotychczas ustalonych. Sprawozdanie z realizacji w danym roku zadań z zakresu wspierania rodziny oraz bieżące zapotrzebowanie będzie przedkładane Radzie Gminy Unistaw *w terminie do 31 marca każdego roku.*

X. Przewidywane efekty Programu

Realizacja Gminnego Programu Wspierania Rodziny ma na celu:

- promocja i kreowanie pozytywnego obrazu rodziny,
- zwiększenie umiejętności opiekuńczo- wychowawczych wśród rodziców,
- zwiększenie wsparcia rodzinom przeżywającym trudności w pełnieniu ról rodzicielskich,
- objęcie wsparciem asystenta rodziny rodzin będącym w kryzysie,
- zwiększenie dostępu do informacji dla rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych.

Spodziewanym efektem realizacji Programu ma być: polepszenie sytuacji dziecka i rodziny, wzmocnienie lub przywrócenie poczucia bezpieczeństwa socjalnego, ograniczenie zjawiska niedostosowania społecznego, zminimalizowanie negatywnych zachowań oraz tworzenie skutecznego systemu wsparcia dla rodziny.

XI. Podsumowanie

Gminny Program Wspierania Rodziny zakłada tworzenie sprzyjających warunków do poprawy życia rodzin i dzieci. Niezbędne jest systematyczne podnoszenie świadomości społecznej w zakresie przyczyn i skutków dysfunkcji oraz promowanie rodzinnego stylu życia. Aby osiągnąć zamierzone cele w realizację programu powinny włączyć się aktywne instytucje, placówki i organizacje, które swoimi działaniami wspierają dzieci i rodziny. Spodziewanym efektem realizacji programu ma być polepszenie sytuacji dziecka i rodziny, poczucie bezpieczeństwa socjalnego, ograniczenie patologii społecznej, zminimalizowanie negatywnych zachowań oraz stworzenie skutecznego systemu wsparcia dla dziecka i rodziny.

Niniejszy program jest dokumentem otwartym i może podlegać okresowej weryfikacji i modyfikacji.